

Kuntoutuslääkäri Päivi Nurminen | Yleislääkäripäivät 29.11.2024

Ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuudet

Ammatillinen kuntoutus

Auttaa

- ammattialan valinnassa sekä
- pääsemään, pysymään tai palaamaan työ-elämään sairaudesta tai vammasta huolimatta.

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista:

- 6§ Ammatillisen kuntoutuksen järjestäminen ja
- 7a§ Nuoren ammatillisen kuntoutuksen järjestäminen.

Kela:

Työtön, opiskelija tai vähän työelämässä

Työeläkevakuuttaja:

Kun vakiintunut työura, n. 5 v.

Vakuutusyhtiö:

Tapaturman tai ammattitaudin toteamisen jälkeen

Akse, eli Ammatillinen kuntoutusselvitys

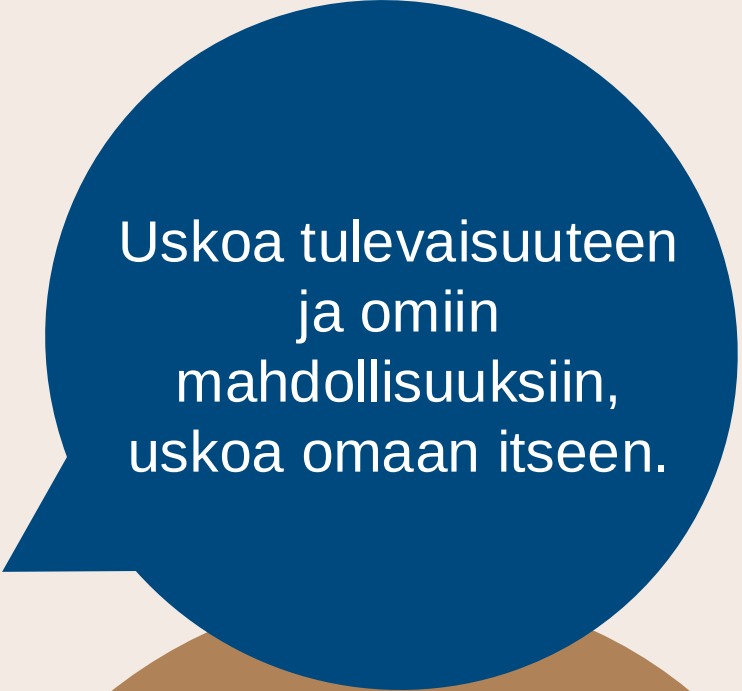
Hyvä
aloituspalvelu
10 pv

Ammatillinen kuntoutusselvitys Kenelle?

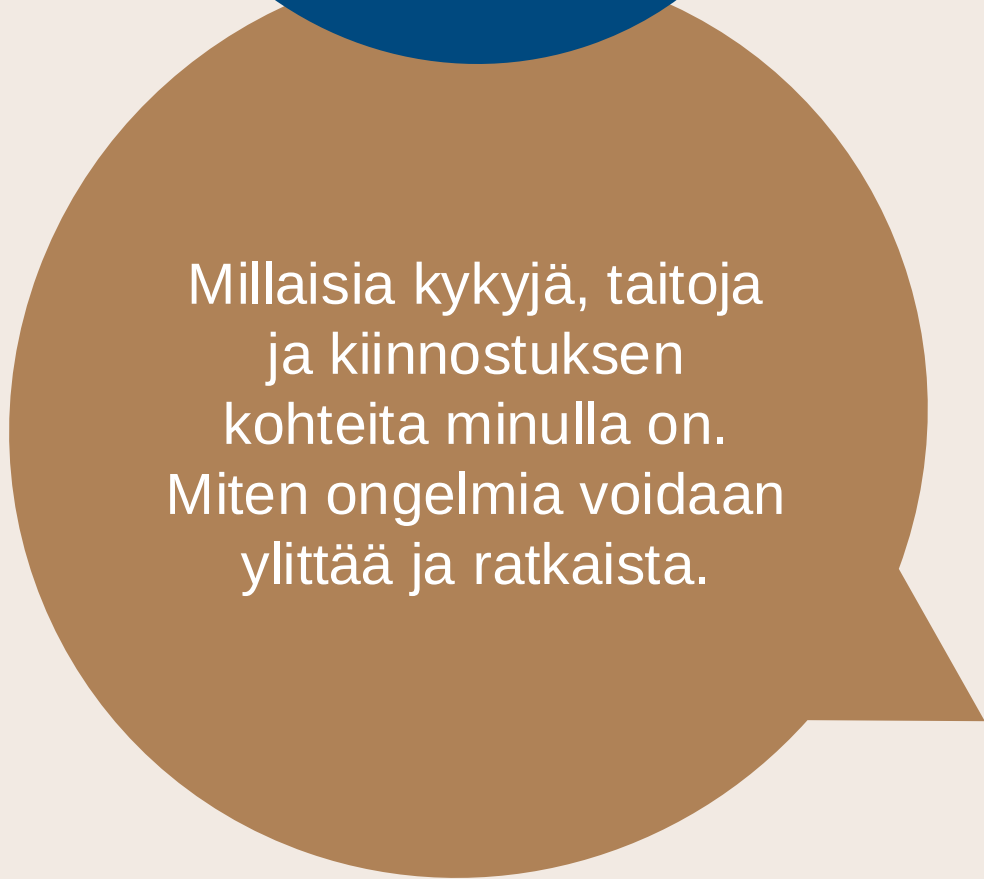
16–64-vuotiaille, joilla **sairaus, vika tai vamma rajoittaa** ammatinvalintaa, opiskelumahdollisuuksia tai työllistymistä.

Esimerkiksi:

- osatyökykyiset pitkäaikaistyöttömät, työelämän ulkopuolella olevat
- eläkehylyn saaneet
- sairauspäivärahaa yli 60 päivää saaneet
- henkilöt, joiden opinnot eivät etene tai uhkaavat keskeytyä
- nuoret, joilla oppimiskyvyn häiriöitä tai neuropsykiatrisia häiriöitä
- myös työeläkuntoutukseen oikeutetut

Uskoa tulevaisuuteen
ja omiin
mahdollisuuksiin,
uskoa omaan itseen.

Millaisia kykyjä, taitoja
ja kiinnostuksen
kohteita minulla on.
Miten ongelmia voidaan
ylittää ja ratkaista.

Ammatillinen kuntoutusselvitys

Tavoite ja toteutus

- Kartoitetaan kuntoutustarve ja **laaditaan ammatillinen suunnitelma**.
- Tarvittaessa myös lääkinnällisen kuntoutuksen suunnitelma (esim. Tules- ja mt-kurssit, terapiat) ja suositukset/lähetteet.
- Moniammatillinen työryhmä: lääkäri, psykologi, sosionomi, työelämän asiantuntija, fysioterapeutti.
- Moni hakee jatkoksi muihin ammatillisen kuntoutuksen palveluihin.
- Lääkinnällistä ja ammatillista kuntoutusta voi hakea yhtä aikaa.
- Ei tehdä varsinaista työkyvyn arviota, eikä B-lausuntoja.

Alkuseelvityksessä
2 päivää läsnä,
muut päivät
mahdollista
toteuttaa myös
etänä (video-
tapaamiset,
oppimisalusta).

Ammatillinen kuntoutusselvitys

Eteneminen

Alkuseelvitys 2-4 pv

- Selvitetään nykytilanne
- Arvio ammatillisen ja lääkinällisen kuntoutuksen oikeasta ajankohdasta
- Verkostoyhteistyö

Jatkoseelvitys 6-8 pv

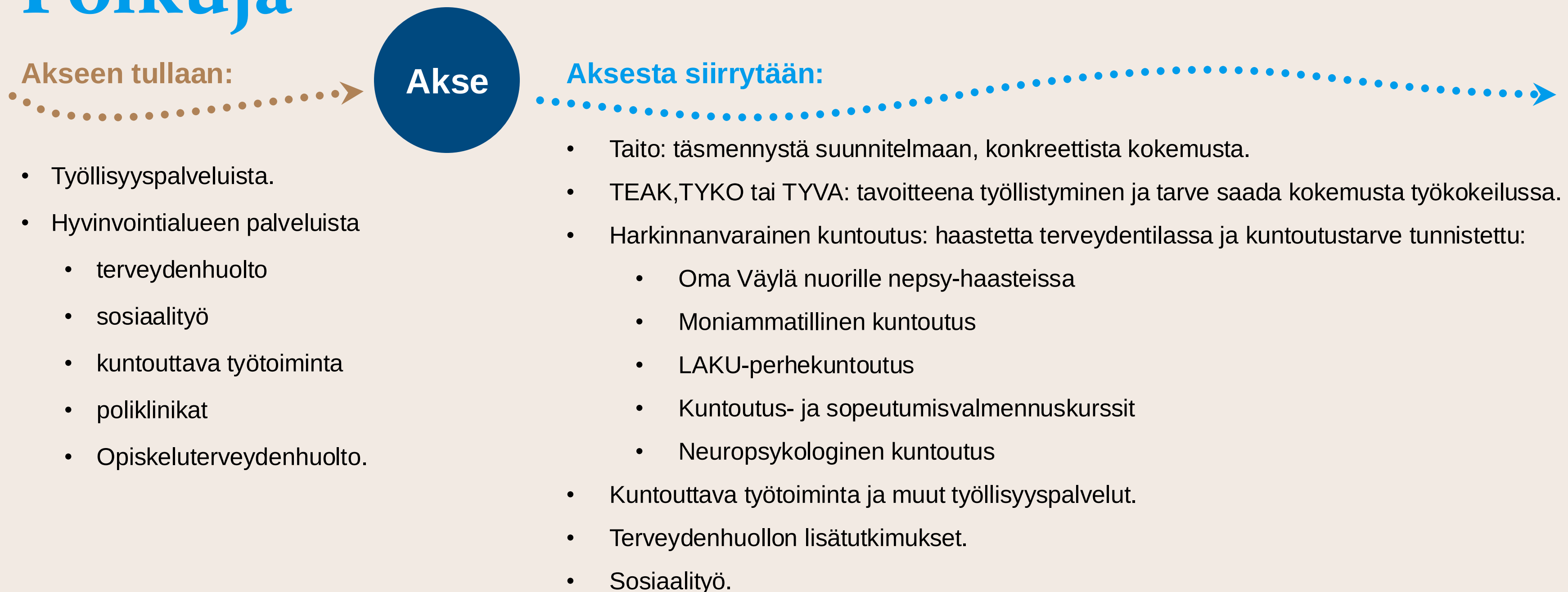
- Ammatillinen kuntoutussuunnitelma
- Työelämään palaamisen tukeminen
- Verkostoyhteistyö

Seuranta

- Yhteydenotto ja mahdollinen käynti
- Verkostoyhteistyö
- Varmistetaan suunnitelman edistymisen

Ammatillinen kuntoutusselvitys

Polkuja

Ammatillinen kuntoutusselvitys

Vinkkejä

- **Kuuloste** miten potilaalla/asiakkaalla menee elämässä. Käykö töissä tai opiskeleeko? Kotona usein pärjätään, mutta muualla on vaikeaa.
- **Pidä silmällä** työkyvyn heikkenemisen tai opinnoista pois putoamisen ennakoivia merkkejä.
- **Hälytyskellojen pitäisi soida**, jos henkilöllä on laaja-alaista fyysistä tai psyykkistä oireilua, kuten toiminnallisia oireita, kipua, väsymystä tai ahdistuneisuutta, mutta mitään selkeää hoidettavaa sairautta tai diagnoosia ei löydy.

Akse on hyvä paikka aloittaa: intensiivinen ja kattava selvitys siitä mitä ihmiselle kuuluu.

Valmentavaa tukea työn kokeilemiseen

Työkokeilu, TYKO

- 16–64-v. nuorille ja työikäisille.
- Tukea ammatillisen suunnitelman laatimiseen ja itsetunnon vahvistumiseen.
- Kokeillaan käytännössä, kuinka valittu ala soveltuu omaan terveydentilaan ja toimintakykyyn.
- Kesto 5 kk, joista 45 päivää työskentelyä työkokeilupaikalla.

Lähemmäs
työtä,
5 kk

Valmentavaa tukea työn löytämiseen

Työhönvalmennus, TYVA

- 16–64-v. nuorille ja työikäisille.
- Valmentavaa tukea työnhakuun ja koko- tai osa-aikaiseen työhön siirtymiseen tai yrittäjänä toimimiseen.
- Löydetään terveydentilaan ja toimintakykyyn sopiva työ.
- Kesto on 13 kk, josta 95 päivää valitulla työpaikalla.

Sopivaan
työhön,
13 kk

Enemmän aikaa kypsytellä **TAITO-kuntoutus**

Monialaista
apua,
15 kk

- 18–64-vuotiaille kokonaisvaltaista tukea oman ammatillisen polun rakentamiseen ja työelämään pääsemiseksi tai palaamiseksi.
- Yksilötapaamisia, ryhmäjaksoja ja työharjoittelu 3 kk.
- Moniammatillinen työryhmä: lääkäri, psykologi, sosionomi, työelämän asiantuntija, fysioterapeutti ja/tai sairaanhoitaja.
- Vaatii kykyä osallistua ryhmätyöskentelyyn ja työharjoitteluun.

Omien vahvuuksien löytäminen **NUOTTI-valmennus**

- Henkilökohtaista valmennusta 16–29-vuotiaille nuorille, joiden toimintakyky on olennaisesti heikentynyt.
- Tukea arjenhallintaan ja tulevaisuuden ammatilliseen suunnitteluun.
- Oma nimetty NUOTTI-valmentaja.
- Nuorelle maksuton Kelan valmennus.

20 tuntia
5 kuukauden
aikana

Työeläkevakuuttajan ammattillinen kuntoutus

Hakija

- Työansioita edeltäneen 5 kalenterivuoden ajalta vähintään 41 143,38 €.
- On vakiintuneesti työelämässä; työsuhde voimassa tai sen päättymisestä ei ole kulunut yli kolmea vuotta.
- On työkyvytön tai hänellä on diagnosoitu sairaus, joka aiheuttaa lähivuosina todennäköisesti uhan joutua työkyvyttömyyseläkkeelle.
- Alle vanhuuseläkeikänsä.
- Ei ole oikeutettu kuntoutukseen tapaturma- tai liikennevakuutuksen perusteella.
- Jos hylkäävä päätös, Kela arvioi ammatillisen kuntoutuksen tarpeen osaltaan.

Kun on voimassa oleva työsuhde, selvitetään ensisijaisesti työpaikan mahdollisuus töiden järjestelyyn tai sopivampiin tehtäviin.

Yhteistyössä esihenkilön ja työterveyshuollon kanssa

Kiila-kuntoutus

- Tavoitteena parantaa työkykyä ja tukea pysymistä työelämässä.
- Työsuhteessa olevalle tai yrittäjälle, jolla sairaus vaikeuttaa työskentelyä.
- Asiantuntija-apua ammatillisiin ja työhyvinvointiin liittyviin asioihin sekä terveyteen ja elämänhallintaan.
- Kuntoutuksessa arvioidaan kattavasti kuntoutustarvetta ja työssä selviytymistä.
- Tulee aloittaa riittävän varhain, jotta työssä jatkaminen voidaan turvata.
- Sekä kurssina että ryhmämuotoisena yksilökuntoutuksena.

Edellyttää, että
työntekijä on jo
saanut apua
työterveyshuollosta
ja työpaikalta,
mutta se ei ole
riittänyt

Opiskelu ammatillisena kuntoutuksena

Tavoitteena, että **koulutuksen avulla voi sijoittua työhön**, jossa sairaus tai vamma ei aiheuta rajoituksia tai jossa rajoitukset ovat mahdollisimman vähäisiä.

1. Kelan kautta toisen asteen tai korkea-asteen perus-, jatko- ja uudelleenkoulutus.

2. Työeläkelaitoksen kautta uudelleenkoulutus tai kurssitus.

10 päivän koulutuskokeilu itseä kiinnostavalla alalla mahdollista Kelan tai Te-palvelun kautta.

Hakemuksen voi tehdä, kun

- on hyväksytty koulutukseen ja
- kuntoutustarpeesta ja koulutuksen sopivuudesta on B-lausunto.

Ammatillinen kuntoutus

Hakeutuminen

Kela

Hakemus ammatillisesta kuntoutuksesta KU101 + B-lausunto.

Työeläkelaitokset

Työeläkekuntoutus-hakemus + B-lausunto.

- **Alle 30-v.**
 - Toistaiseksi Akseen, Nuottiin ja Teakiin suullisesti ilman B-lausuntoa. Alentunut toimintakyky riittää.
 - Myös läheinen voi ottaa yhteyttä Kelaan, 020 692 205.
 - Kelasta soitetaan nuorelle, haastatellaan puhelimesta ja tehdään kuntoutuspäätös.
- Jos et tiedä, mikä kuntoutus sopii, niin Akse on hyvä.
- Kuntoutuksen ajalle voi hakea kuntoutusrahaa.

Individual Placement and Support, eli IPS

Sijoita ja valmenna! -kehittämishanke

- Tavoitteena työllistyminen avoimille työmarkkinoille palkkatyösuhteeseen.
- Etsitään asiakkaan osaamista, voimavaroja ja kiinnostusta vastaava työpaikka.
- Hyvinvointialueilla vielä osa kehityshanketta.
- Suomessa toimintamalli liitetty skitsofrenian käypähoito-suositukseen.
- Tukena IPS-työhönvalmentajan lisäksi psykiatrinen hoitotaho.
- Kansainvälisesti hyviä työllistymistuloksia, erityisesti vaikeisiin mielenterveyden häiriöihin sairastuneilla.

Edistetään
mielenterveyden
häiriöihin
sairastuneiden
työmarkkinoille
pääsyä, paluuta ja
siellä pysymistä

Yhteenvetoa

- **Liian pitkä aika kotona vaikuttaa ihmisen pystyvyyteen** eli rohkeus hakea työelämäänsä kärsii. Myös osaaminen usein vanhentuu. Meille tulee asiakkaita, jotka olisivat voineet tulla 5 tai 10 vuotta aikaisemmin ammatilliseen kuntoutukseen.
- **Ihmiset tarvitsevat tukea**, jotta voisivat pysyä työelämässä tai voisivat palata sinne tai pääsisivät sinne ensimmäistä kertaa.
- Asiakas **ei yleensä osaa itse pyytää** ammatillista kuntoutusta.

Yhteenvetoa

- Ammatillinen kuntoutus on vaikuttavaa.
- Akse tai nuorilla myös NUOTTI, on startti.
- Jos päästään etenemään, tulokset ovat todella hyviä: **yli puolet on töissä tai opiskelemassa.**
- Lähes kaikille tehdään jonkinlainen suunnitelma.
- Ihmisen elämässä merkittävä muutos on tapahtunut.

Kiitos!

Päivi Nurminen

Kuntoutuslääkäri

044 467 6073

paivi.nurminen@coronaria.fi